עין משפט
נר מצוה

ל א טוש"ע א"ח סי' תקטו סעיף ג:
לא ב ג מיי' פ' יט מהל' שבת הלכה ב:

(משלחין [א] כלים בי"ט בין תפורין בין שאינן תפורין[ב]) [ב] אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור (בי"ט[ב]) בשבת מ"ט[ג] דאיכא כינופיא [ד] בי"ט נמי איכא כינופיא תענית צבור איכא כינופיא ליתסר מעשה כי הוה בכינופיא דאיסורא הכא כינופיא דהתירא הוה[ג] ואפילו לר' חנינא בן עקיבא[ד] [ד] דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה הני מילי ירדן דשאני משאר נהרות אבל י"ט ושבת כי הדדי נינהו [ה] דתנן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד א"ר יהודה אמר שמואל [ג] לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי ר' יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה ור' חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל ר' יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו לר' חנינא ג' מכאן וג' מכאן ואחת בתרסיותיו מיתיבי סנדל הנוטה עושה לו שבע דברי רבי נתן ורבי מתיר בי"ג בשלמא לרבי חנינא הוא דאמר כרבי נתן אלא רבי יוחנן דאמר כמאן הוא דאמר כר' נהוראי דתניא ר' נהוראי אומר ה' מותר ושבע אסור א"ל איפה[ה] לרבה בר בר חנה אתון תלמידי רבי יוחנן עבידו כר' יוחנן אנן נעביד כרבי חנינא בעא מיניה רב הונא מרב אשי[ו] חמש מהו א"ל אפילו ז' מותר מ"ט מאי א"ל אפילו ח' אסור בעא מיניה ההוא רצענא מרבי אמי תפרו מבפנים מהו א"ל מותר ולא ידענא מ"ט אמר (א) רב אשי[ז] ולא ידע מר מ"ט כיון דתפרו מבפנים הוי ליה מנעל בסנדל גזרו ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן בעא מיניה ר' אבא בר זבדא מר' אבא בר אבינא עשאו כמין כלבוס[ח] מהו א"ל מותר איתמר נמי אמר רבי יוסי בר' חנינא עשאו כמין כלבוס מותר א"ר ששת חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר תניא כוותיה דרב ששת [ו] לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית אפילו ממטה למטה אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה ור' אלעזר בר' שמעון אוסר נשרו רוב ממסמרותיו ונשתייר בו ד' או ה' מותר ורבי מתיר עד שבע [ז] חיפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה מותר עשאו (ב) כמין כלבוס או כמין טס או כמין יתד או שחיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר הא גופה קשיא אמרת נשרו רוב מסמרותיו אע"ג דנשתיירו ביה טובא והדר תני ארבע או חמש אין טפי לא א"ר ששת לא קשיא כאן שנגממו כאן שנעקרו: ארבע או חמש מותר: השתא חמש שרי ארבע מיבעיא א"ר חסדא ארבע מסנדל קטן וחמש מסנדל גדול: ורבי מתיר עד שבע: והתניא רבי מתיר עד שלש עשרה נוטה שאני השתא דאתית להכי לרבי יוחנן נמי לא קשיא נוטה שאני אמר רב מתנה ואמרי לה אמר רב אחדבוי בר מתנה אמר רב אין הלכה כר' אלעזר בר' שמעון פשיטא [ח] יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון בהא קמ"ל אמר רבי חייא אי לאו דקרו לי בבלאי שרי איסורי שרינא ביה טובא וכמה בפומבדיתא אמרין עשרין וארבע בסורא אמרין עשרין ותרתין אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי: ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה:

הא

רש"י

משלחין כלים ביו"ט בין תפורין בין שאינן תפורין אבל לא סנדל המסומר. אלמא לאו בר מנעליה ביו"ט הוא דהא קתני התם כל שנאותין בו ביו"ט משלחין אותו: איכא כינופיא. שאין עושין מלאכה ונקבצין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות כי ההיא מעשה דהוה כינופיא דאיסורא. בעשיית מלאכה: ואפילו לרבי חנינא בן עקיבא. בפרק חומר בקדש[ט] גבי נושא מי חטאת ואפר חטאת[י] בירדן ובספינה שנמצא כזית מן המת תחוב בקרקעית' של ספינה [ס] ונטמאו וקאמרי רבנן דגזרו שלא יעביר אדם מי חטאת בספינה ולא [י] על הגשר ולא ישוט על פני המים אחד ירדן ואחד שאר נהרות ופליג ר' חנינא ואמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה ולא גשר ושאר נהרות דגזירה שגזרו מחמת מאורע אין להם לגזור אלא מעין המאורע: דשאני משאר נהרות. ברוחב או בעומק: אלא לחזק. שמסמרותיו נעשו לחזק העקב שקורין שול"א עם הפנתא שקורין אינפייל"א[י] אבל לנוי מותר דלא גזרו אלא מעין המאורע והנהו לחזק היו כשהם מסמרים דסנדל: שתים מכאן. לצד אילון אחד בראשו לצד האצבעות ואחד לצד עקיבו ושתים מכאן לצד פנימי לעבר בין הרגלים: תרסיותיו. רצועותיו: סנדל הנוטה. שמתחתון שלו אינו שוה שעב מצד זה ודק מצד זה וכשדורס נוטה לצד הדק וצריך להגביהו שיהא שוה לצד שכנגדו: איפה[ה]. שם אכס ובנו של ר' רחבה דפומבדיתא הוה[כ]: תפרו מבפנים. שנתן מנעל של עור לפנים מן הסנדל ותפרו פורדרי"ן בלע"ז: מותר. שמעתי מרבי יוחנן וטעמא לא ידענא: מותר. לקבוע בו מסמרים מבחוץ: עשאו. למסמר כמין כלבוס בלע"ז טינפייל"ן שני ראשין חדין וכפופין ונועץ שני ראשים בעץ כדאמרי' בסוטה (יט:) כלבוס של ברזל מטילין לה לתוך פיה: מותר. הואיל ונשתנה משאר מסמרים דלא גזרו אלא מעין המאורע: חיפהו. מלמטה: אבל מטלטלין אותו. דתורת כלי עליו: אוסר. דילמא אתי לנועלו: נשרו רוב מסמרותיו כו'. לקמן מפרש לה: מותר. הואיל ונשתנה מכמו שהיה דמעין המאורע גזרו: עשאו. לראש מסמר רחב כמין טס או שעשאו חד כמין יתד: אע"ג דאישתאר טובא. ובלבד שיהיו מיעוט: שנגממו. מלמעלה ורשומו ניכר בתוך העץ אפילו טובא דהא מינכר שאינו כברייתו: שנעקרו. לגמרי שאין ניכר שהיה בו יותר ד' או ה' [אין] טפי לא נוי"ה[כ]. ולשון חבירו איפכא: נוטה שאני. שכולן צריכין לו להשוותו ואין אחד מהן לחזק: השתא דאתית להכי. לחלק בין נוטה לשאין נוטה: לרבי יוחנן נמי. דקפרכת לעיל מינה ואמרת לאמר כמאן איכא נמי לתרוצי לעולם כרבי נתן ונוטה שאני דהתם מתיר עד שבע אבל אין נוטה ה' ותו לא: מסתברא טעמא. לאסור לטלטל שמא ינעלנו: בבלאי שרי איסורי. דר' חייא מבבל הוה כדאמרינן בסוכה[ל] עלו ר' חייא ובניו ויסדוה: עד דאתא רבי חייא. כשעלה מבבל לארץ ישראל ובא דרך סוריא[ל] מפומבדיתא: חסר תרתי. נפלו שתים ממסמרותיו בדרך: לסורא חסר. (תרתי[מ]) דומה אבל דומה:

הא

תוספות

אין בין יו"ט לשבת כו'. ואע"פ דבפ' מגילה (מגלה דף ז. ושם) ולקמן בפ' כל הכלים (דף קכד. ושם) מוקמינן לה כב"ש דאי כב"ה הא אמרי מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מ"מ דמי טפי יו"ט לשבת הואיל ולא שריא אלא דברים אלא מטעם שהותרה לצורך אוכל נפש:

השתא חמש שרינן כו'. בפרק קמא דסוכה (דף ג: ושם) גבי רבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה לא פריך השתא חמשים כו' וכן בריש אע"פ (כתובות דף נז. ושם) גבי אבל חכמים אומרים משהה אדם עם אשתו אפילו שתים ושלש שנים בלא כתובה ונראה לר"י דכל היכא דפשיטא ליה דבעי למימר אפי' טובא לא פריך אבל הכא ליכא לפרושי ד' וה' אפילו טובא דא"כ התרתה סנדל המסומר וכן בפרק בנות כותים (נדה דף לז: ושם) פריך [גבי] וכמה היא קישוייה ר' מאיר אומר אפילו מ' וג' יום דליכא למימר אפילו טובא דאין סברא שיתעכב דם קישוי מיום תחילת עיבורה ומשמע ליה בכל הני דשיעורא בתרא דוקא ולהכי פריך דלימא שיעורא בתרא ולא לימא שיעורא קמא ולקמן בפרק מפנין ד' וה' קופות (דף קכו:) פריך נמי השתא חמש שרי ד' כו' משמע ליה דטפי לא שרינן משום טורח שבת ומשני רב חסדא ד' מאוצר קטן חמש מאוצר גדול ושמואל משני ד' וה' אפילו טובא כדאמרי אינשי דסבר אפילו טובא מצי לפנות ובלבד שלא יגמור את האוצר פי' קרקעית האוצר משום אשויי גומות וכדאמרן התם וא"ת דבפרק אע"פ (כתובות דף ס. ושם) אמרינן תינוק יונק והולך אפילו ד' וה' שנים ולא פריך אף על גב דהוי דוקא מדפריך התם מפילתו על כתפו ומשני אידי ואידי חד שיעורא וי"ל הא בכחוש הא בבריא והא דאמרינן בפרק הזרוע (חולין דף קלז:) כהן טבח שתים וג' שבתות פטור מן המתנות מכאן ואילך חייב במתנות אומר ר"י דנקט שתים כרבי דאית ליה בהבא על יבמתו (יבמות דף סד:) דבתרי זימני הויא חזקה וג' לרשב"ג[מ]:

דעבד

רבינו חננאל

ואסיקנא בסנדל מסומר אחד שבת ואחד יו"ט אסור דיו"ט ושבת כי הדדי נינהו: הא דר' חנינא בן עקיבא דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה מפורש ביבמות פרק האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים. מעשה באחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצאת כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה [וצריך לעיין] התם כדי שיתברר לו השמועה היטב: קיי"ל סנדל המסומר לחזק אסור לנוי מותר כרב יהודה אמר שמואל דהא דייקי אשמעתיה לאוקומה דאמרינן וכמה לנוי דשרי ר' יוחנן אמר ב' מכאן וב' מכאן וא' בתרסיותיו ר' חנינא אמר ג' מיכן ג' מכאן וא' בתרסיותיו וכו' חנינא קיי"ל דר' יוחנן לגבי ר' חנינא תלמיד הוא. והא דאמר ליה איפה לרבה בר בר חנה אתון תלמידי דר' יוחנן (אתון) עבידו כר' יוחנן לאו משום דהלכה כר' יוחנן אלא משום דבאתריה דר' יוחנן ביותר מחמש נהגו בו איסור ודברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם. א) ור' אמי נמי קם ליה כר' חנינא דשבע מותר והא דקתני ר' מתיר עד י"ג בנוטה הוא כגון שניטל עקיבו ולדברי הכל. ור' חייא מתיר בה הרבה בסורא אמרו כ"ב בפומבדיתא אמרי כ"ד. תפרו לסנדל מבפנים שרי משום דהוי ליה מנעל ואסנדל גזרו רבנן אמנעל לא גזרו. כמין כלבוס מותר. אמר רב ששת חיפהו כולו במסמרים כדי שלא יהא קרקע אוכל ממנו מותר תניא כוותיה דרב ששת לא יצא האיש בסנדל מסומר ולא יטייל בו מבית לבית כו': ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה. ירושלמי אמר ר' אבא מפני חשד שלא יאמרו איש פלוני נפסק סנדלו ותלאו בבית שחיו:

חשק שלמה
על רבינו חננאל

א) מדברי רבינו נראה שהיה גורס בעי מיניה רב הונא מרב אמי וכו':

רב נסים גאון

הנושא את האשה בכתובות (קג): ואפי' לר' חנניא בר עקיבא דאמר לא אסרו אלא בירדן וספינה וכמעשה שהיה. זה המעשה עיקרו במעשה חגיגה בפ' חומר בקודש (דף כג). וביבמות בפרק האשה [שהלכה] היא ובעלה למדינת הים שלום בינה לבינה (קטז) מאי מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב בקרקעית' של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה: ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה. גרסי דבני מערבא אמר ר' אבא מפני החשד שלא יהו אומרים איש פלוני נפסק סנדלו ותלאו בבית שחיו:

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) מגלה ז:, ב) עיין מצודת ציון איוב ה כב וגליון מהרש"א, ג) עיין תענית יב: (מצפה איתן), ד) [תוספתא פרה פ"ח] יבמות קטז: חגיגה כג., ה) לקמן קכד. קלו: מגלה ז: ביצה לז. לו: [תוספ' דמגלה פ"א], ו) [תוספתא פרק ה ותוספתא יומא פ"ד], ז) [שם ע"ש], ח) [ברכות דף ט. וש"נ], ט) חגיגה כג., י) עיין ברכות מג:, כ) [סנהדרין יז:], ל) [דף כ.], מ) [וע"ע תוס' עירובין ג: ד"ה עד ותוס' יומא כג. ד"ה שתים ותוס' סוכה ג: ד"ה עד ותוס' כתובות נז. ד"ה שתים ודף ס. ד"ה רבי יהושע ותוס' ב"מ עט: ד"ה השתא ותוס' נדה לז: ד"ה ארבעים].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה רב אשי ולא: (ב) שם מלמעלה מותר עשאו כמין טס כצ"ל ותיבות כמין כלבוס או נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ואפי' לר"ח בן עקביא וכו' ונטמאו. עי' זבחים לג ע"א תוס' ד"ה מי חטאת:

ליקוטי רש"י

משלחין כלים. בגדים. ולא מנעל שאינו תפור. דלא חזי למידי [ביצה יד:]. ואפילו לר' חנינא בן עקיבא. דאמר כל מקום שגזרו חכמים על דבר על מעשה שהיה לא גזרו אלא כדוגמת המעשה וכלשונו דבר [חגיגה כג.]. אין בין יו"ט לשבת. להיות מותר לכתחלה ביום טוב מה שאסור בשבת אלא לענין עונשין יש הרבה שזה בסקילה ובכרת וזה בלאו גרידא [מגילה ז:]. כלבוס. שני שניים יש לו [סוטה יט:]. כמין אלי עגול [לעיל נט:]. הלכה כרבים. לאחרי רבים להטות כתיב (שמות כג) [ב"ק קטז.].

הגהות וציונים

א] רש"ל מ"ז (גליון) ואולי משום שלהלן איתא שאינו תפור "ביו"ט" (דק"ס) ורש"י גורסה וא"כ להלן "ביו"ט" מיותר: ב] [במשנה ליתא] (גליון): ג] בכת"י נוסף מ"ט לא: ד] בכ"י חנניא בן עקביא (גליון): ה] צ"ל עיפה (הב"ח שעל הרי"ף, ועיין יעב"ץ): ו] צריך לגרוס מרב אסי (יעב"ץ) והוא הנכון, או כמו ברבינו חננאל בעא מיניה רב הונא מרב אמי (וכ"ה בכת"י אחד) (ברכות שמים, ועי' רש"ש לקמן עה ע"ב): ז] צ"ל רב אסי (יעב"ץ): ח] כזה

(גליון): ט] כאן הס"ד ומה"ד "בירדן ובספינה" (רש"ש): י] נראה להוסיף ולא יזרקם על הגשר (דאיתא בחגיגה וביבמות אבל מעבירין על הגשר עיי"ש ברש"י, באה"מ) וע"ג במהר"ם ובמנחם משיב נפש: כ] פירוש מהרב הלוי ועיין בהגר"צ לעיל נט ע"ב אות ח: ל] צ"ל סורא (ב"ש): מ] כ"ה בגמ' ועיין מהרש"ל ורש"ש: נ] צ"ל את (ב"ש):

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' ב סעיף ה:
לג ב טוש"ע א"ח סי' ב סעיף ד:
לד ג שם סעיף ה:
לה ד טוש"ע א"ח סי' ד סעיף י:
לו ה מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף ז:
לז ו ז ח מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח שם סעיף כה:

רבינו חננאל

סוגיא כחייא בר רב דאמר נועל הרגל (שראי) [שאין] בה הכאה כי הרגל שיש בה הכאה המכה מוכחת עליה. א) דר' יוחנן קאי כוותיה הלא תראה כיון שהביא לו רב שמן בר אבא הסנדל של ימין והיה ראוי לו [להביא] של שמאל ואתי שהדין לנעול השמאל תחלה אמר לו עשיתה השמאל מכה ואמרת בדעתך כיון שהשמאל מוכה אין לה נעילת סנדל לפיכך הבאת לי של ימין ש"מ דסבר ר' יוחנן כי מי שאין עליה מכה היא שיש בה נעילת סנדל ומי שיש בה מכה היא נשארת יחיפה. ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דאמר כתפילין מה תפילין בשמאל אף מנעל בשמאל. ואסקא רב אשי דזמנין חזינא לרב כהנא דנועל של שמאל תחלה ואח"כ של ימין וזמנין חזינא דנועל של ימין תחלה ואח"כ של שמאל ולא קפיד וקיי"ל כוותיה דרב אשי דהוא בתרא: ולא בתפילין ואם יצא אינו חייב חטאת. אסיקא לישנא בתרא אמר רב ספרא לא תימא מתניתין דקתני אם יצא אינו חייב חטאת אליבא דמאן דאמר שבת זמן תפילין היא אלא אפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא חיוב חטאת ליכא מ"ט דרך מלבוש עבידן והוצאה דרך מלבוש אינו חייב ומפורש בפרק אחרון דעירובין: ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה. אוקמה רב פפא אי אתמחי גברא אע"ג דלא אתמחי קמיעא שרי ולא מיפק ביה בשבת ודייק ממתניתין דקתני בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו (מן המומחה) [מומחה] הקמיע עצמו.

חשק שלמה על רבינו חננאל

א) נראה מזה כי גירסת רבינו היה גירסא אחרת בגמ' דר' יוחנן ע"כ ס"ל כחייא בר רב ע"ש:

ליקוטי רש"י

לא הוה שמיע ליה. שאין כל הברייתות בגירסא וגם לא המשנה עצמה ומצינו שלא ידע להם [רשב"ם פסחים קא:]. דרך מלבוש עבידא. מפני שבזמנו היה תכשיטו הוא לגבייה ולאו משאוי [עירובין צה:]. נכפה. חולי שנופל לארץ בו וזמן לבא [כתובות עז:].

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לעיל דף יט: וש"נ], ב) [ברכות לט:], ג) [מס' ד"א פ"י], ד) [עירובין דף צה: ע"ש מנחות לו:], ה) [שם ולקמן סב.], ו) [תוספתא פ"ה], ז) לעיל במשנה ס ע"א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דילמא מיפסקי וכו' אלא של ראש משום שי"ן. ע' מנחות דף לה ע"ב תוס' ד"ה אלו תפילין:

הגהות וציונים

א] יודעין (וכ"ה בכת"י) שיש ברגלו מכה ואין (מצור דבש): ב] צ"ל עליה (מנחם משיב נפש, מצור דבש): ג] ודילמא כחייא בר רב סבירא ליה, וכ"ה בגמרא: ד] נדצ"ל עשיתו: ה] נוסף ע"פ המהרש"ל: ו] בדפו"י דקפיד אמיחוי קמיע: ז] תיבת "לא" ליתא בדפו"י והגיה כן המהרש"ל ועיין מהרש"א ומהר"ם:

רב נסים גאון

אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמאן דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא וכו'. משתכח עיקר דילה במס' עירובין בפרק המוצא תפילין (דף צו) דתניא ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות מימים ולא כל הימים פרט לשבתות ולימים טובים דברי ר' יוסי הגלילי ר' עקיבא כר' יוסי הגלילי סבירא ליה דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא כמו שאמרה הברייתא דתניא ר' עקיבא אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות. וחקרו בתלמוד לידע איזה תנא דקסבר שבת לאו זמן תפילין ונשאו ונתנו בדבר זה הרבה עד שקיימו כי הוא ר' מאיר כדאמרינן בסיפא אלא האי תנא הוא דתניא המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה כו' עד כאן לא פליגי אלא בחדשות ובישנות אבל באשה לא פליגי דקסברי תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא ונשים חייבות ומכלל דבריהם למדנו שר' מאיר ור' יהודה סברי שבת זמן תפילין הוא ועל דעת מי שסבר שבת לאו זמן תפילין הוא הויא לה מצות עשה שהזמן גרמא לפי שהיא נוהגת בחול ולא בשבת ואלו שחייבו הנשים בה סבורו כי חובתה נוהגת בכל עת ואינה מיוחדת בזמן ידוע. ובפ' האשה נקנית (קידושין לה) אמרו מאן שמעת ליה דאמר תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא ר' מאיר היא ואמר עוד ור' יהודה דאמר ב' כתובין הבאין כאחד מלמדין ותפילין

רש"י

הא יש ברגלו מכה. איכא למידק דנפיק ביחיד והשתא בעי תלמודא בהי מרגליו נפיק: סנדל לשום צער עביד. שלא יגנף ביתדות הדרכים וילכלך הילכך כשרואין אותו נועל ויודעין שיש ברגלו מכה אין חושדין אותו שטוען את השני בידו אלא מכירין בו לפי מעשיו שפרסותיו קשות ואינו מלכלך ביתדות הדרכים ולא נועלו אלא משום מכה ודיו בזה לבדו ולגלגן רבותי' אי נמי מחמו עלה דלא חזו למכה לא צליף לה למלכלך ביתדות הדרכים מחמת המכה: לשום תענוג עביד. אדם איסטניס הוא וכך ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת שהוא איסטניס וזו מכתה מוכחת עלה ומבינין שהמכה מונעתו מלנעול ולא חשדי ליה ולענין אחוכי נמי לא מחייכי עליה: עשיתו מכה. ורבי יוחנן סבירא ליה דהנועל סנדלים נועל של שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד דהכי קאמר ליה א"כ שאנעול זה שוב לא אנעול של שמאל אחריו והנני יוצא ביחיד ועשית את זו של ימין כאילו היתה בה מכה אלמא קסבר באותה שיש בה מכה נועל: ודילמא כר' חייא סבירא ליה. דאמר באותה שאין בה מכה נועל והכי קאמר ליה א"כ הריני יוצא ביחיד בזו של ימין ועשית את רגלי של שמאל כאילו יש בה מכה דהאי ביחיד באותה שאין בה מכה: ואזדא ר' יוחנן. דאמר עשית מכה לשמעינן מינה דלאו הוה נעיל דימין ברישא תו לא הוה נעיל דשמאל בתריה לטעמיה דאמר דשמאל חשיבא: תפילין בשמאל. כדילפינן במנחות (דף לז.) מעל ידכה מלא יד כהה דהיינו שמאל שהיא כהה לענין תשמיש: הוה הדר ביה. ולא עבדינן כר' יוחנן: אין הלכה. וכרבי יוחנן בעינן למעבד: יוצא ידי שניהם. עביד כתרוייהו: וסיים דשמאליה וקטר. נמצא נעילת ימין קודמת לשמאל כי מתניתא וקשירת שמאל לשל ימין כר' יוחנן: חולץ של שמאל. דזהו כבודו של ימין בכולהו גרסינן של ימין ברישא חוץ מחולץ: לא תימא כו'. בפרק בתרא דעירובין (ד' צה:) מייתינן פלוגתייהו בגמרא: דילמא. שקיל להו מרישיה אם בא לפנות וממטי להו ד' אמות: דמומחה גברא ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע זו לג' אנשים דנעשה אדם זה מומחה שריפא ג' אנשים והקמיע מומחה שריפא כתב זה לג' אנשים א"נ שכתב אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני חולאים לג' אנשים היינו איתמחי גברא בכל קמיעים שיעשה לעולם ומומחה קמיעה שנעשית [קמיע זו] לג' אנשים מחולי זה בין שכתבה רופא זה בין שכתבה רופא אחר נעשה הקמיע מומחה: אלא כיון דאיתמחי גברא. בג' מיני קמיעות לג' בני אדם אע"ג דלא איתמחי קמיע שלא ריפא קמיע זה לאדם מעולם: מן המומחה. משמע מאדם מומחה: ולא קתני בזמן שאינו מומחה. דליהוי משמע דקפיד אמומחה קמיע עצמו: קמיע. אינו אלא לשון קשר ולעיקרין של שרשי סממנין נמי קרוין קמיע: ולא שנכפה. כלומר לא תימא דלא יצא אלא מי שבא עליו החולי כבר פעם אחת: נכפה. היינו חולי שאדם נופל מחמתו לארץ ומכהו ברגלו בזמנו ומפילו: אלא שלא יכפה. שבא ממשפחת נכפין ודואג שלא יכפה:

גמרא

הא יש ברגלו מכה נפיק בהי מינייהו נפיק אמר רב הונא באותה שיש בה מכה אלמא קסבר סנדל לשום צער עביד וחייא בר רב אמר *באותה שאין בה מכה אלמא קסבר לשום תענוג עביד וזו שיש בה מכה מכתה מוכחת עליה ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב הונא דאמר ליה ר' יוחנן לרב שמן בר אבא הב לי מסנאי יהב ליה דימין אמר ליה עשיתו מכה ודילמא כחייא בר רב ס"ל והכי קאמר עשית של שמאל מכה ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר ר' יוחנן כתפילין כך מנעלין מה תפילין בשמאל אף מנעלין בשמאל מיתיבי כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל אמר רב יוסף השתא דתניא הכי ואמר רבי יוחנן הכי דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד אמר ליה אביי דילמא רבי יוחנן הא מתני' לא הוה שמיע ליה ואי הוה שמיע ליה הוה הדר ביה ואי נמי שמיע ליה וקסבר אין הלכה כאותה משנה אמר רב נחמן בר יצחק ירא שמים יוצא ידי שתיהן ומנו מר בריה דרבנא היכי עביד סיים דימיניה ולא קטר וסיים דשמאליה וקטר והדר קטר דימיניה אמר רב אשי חזינא לרב כהנא דלא קפיד תנו רבנן כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל כשהוא חולץ חולץ של שמאל ואח"כ חולץ של ימין כשהוא רוחץ רוחץ של ימין ואח"כ רוחץ של שמאל כשהוא סך סך של ימין ואח"כ של שמאל והרוצה לסוך כל גופו סך ראשו תחילה מפני שהוא מלך על כל איבריו: ולא בתפילין: אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אלא אפילו למ"ד שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא אתי לאיתויי ברה"ר ואיכא דמתני לה אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד שבת זמן תפילין הוא אלא אפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אינו חייב חטאת מ"ט דרך מלבוש עבידא: ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה: אמר רב פפא לא תימא עד דמומחה גברא ומומחה קמיע אלא כיון דמומחה גברא אף על גב דלא מומחה קמיע דיקא נמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה ש"מ: ת"ר איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה לא שנכפה אלא שלא יכפה וקושר ומתיר אפילו ברה"ר ובלבד שלא יקשרנו בשיר

בשיר

תוספות

דעבד הכי עבד. פירוש דברייתא לא פליגא ארבי יוחנן ולא ר' יוחנן אברייתא וה"פ כתפילין אע"ג דימין חשובה לענין בהן יד ובהן רגל וכן לענין חליצה יכול לנעול של שמאל תחילה וברייתא נמי קמ"ל דלאע"ג דשמאל חשובה לתפילין יכול לנעול של ימין תחילה ומ"מ א"כ אמאי הקפיד רבי יוחנן על רב שמן שנתן לו של ימין כיון דיכול לנעול איזה שירצה תחילה ונראה לר"י דה"פ דעבד הכי עבד מי שרוצה לחוש של שמאל משום מצות תפילין הרשות בידו ומי שרוצה לחוש של ימין יותר משום חשיבות של ימין הרשות בידו ורבי יוחנן היה דרכו לחוש לכל שעה של שמאל יותר ורב שמן בר אבא (לא) היה יודע מנהגו: וסיים דשמאליה וקטר. אומר ריב"א דדוקא לענין קשירה הוא דחשיבה של שמאל טפי משום דחשיבות תפילין הוא בקשירה אבל איפכא לא ולהכי טעמא יש לנעול של ימין תחלה במנעלים שאין בהן קשירה: דילמא מיפסקו ואתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר. קשה לר"י דאפילו לא חיישינן דילמא מיפסקו אסור משום דזימנין דאיצטריך לבה"כ ואתי לאתויינהו ד"א ברה"ר דהכי אמר לקמן גבי קמיע ומתוך פי' הקונטרס משמע דלא גרס דילמא מיפסקו ופי' דילמא שקיל להו מראשו אם בא ליפנות והקדוש מקורבי"ל אומר דגרסינן לה שפיר ואיצטריך טעמא דמיפסקו לתפילין של יד דאין צריך לחלוץ כשנצרך לבה"כ אלא של ראש משום ש"ן: עד דמימחי גברא ומימחי קמיע. נראה לר"י שאם כתב לאחד בשלש איגרות וריפאו שלשתן ג' בני אדם כל אדם אחד היינו מומחי גברי וכאשר ריפאו שלשתן לאדם אחד בעיא היא בסמוך אי מימחי גברא או לא ודוקא לאותו לחש הוא מומחה אבל לאחר לחשים לא ודוקא שכתבם הוא אבל אחר לא ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש פעמים אפילו אדם אחד מומחות שלשתן ואין הלחש מומחה כל מקום שהוא אלא לה דווקא איגרת לבדה שהומחתה והיינו מומחה גברא ומומחה קמיע שקמיע זה הומחה שריפה שלש פעמים וכתבו אדם מומחה שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן: אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה דכל שכן מימחי קמיע ולא גברא שהמחאת קמיע עדיפה מהמחאת הרופא כדמוכח לקמן דהמחאת קמיע פשיטא ליה דאיתמחי אפילו בחד גברא ובאיתמחי גברא מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע לחד גברא אי לא: אע"ג דלא מימחי קמיע. קשה לרשב"א היכי משכחת לה דלאתמחי גברא ולא קמיע כיון שהאדם מומחה לכתוב לחש זה א"כ אגרת זו שכתב ודאי תועיל ואומר ר"י דנ"מ שאם אחר מחאתו שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אם הומחה הקמיע מועיל אפילו אחר מחאתו: ולא קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרשב"א דילמא לעולם בעינן תרוייהו ואי הוה תני הכי הוה משמע מומחה קמיע ולא גברא וי"ל דאינו מומחה משמע שפיר בין בגברא בין בקמיע דהא לקמן תניא איזהו קמיע מומחה כו' ומוקמינן לה לאתמחי גברא

כל

מצות עשה שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר. זה הברייתא דפליגו בה ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא עם הברייתא בתראה דהיא דברי ר' עקיבא אשכחנן במס' דמנחות בפ' הקומץ את המנחה (לו). ואשכחנן עוד בגמ' דלא תצא אשה במחט נקובה (לקמן סב) אקשייה אביי לרב יוסף מדברי הברייתא ואותביה רב יוסף התם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין ושבת זמן תפילין:

מותיב

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שא סעיף כה:
לט ב מיי' פ"ו מהל' יסודי התורה הלכה ו סמג לאוין ג [ע]:

רבינו חננאל

וכדתניא איזהו קמיע מומחה כל שריפא ג' בני אדם כאחד. **בעי רב פפא תלתא גווני קמיע** רפאו לאחד ג' מיני חלאים כל קמיע ריפא חולי מאי קמיעא ודאי לא אתמחאי גברא מאי מי אמרינן הא מסי ליה ג' זמני או דלמא מזלא דהאי גברא דמקבל קמיעא ועלתה בתיקו. ולא אתמחי לא גברא ולא קמיעא. **ירושלמי** נאמן אדם לומר קמיעא זו ריפאתי בו ב' וג' פעמים. קמיעין יש בהן משום קדושה ואסור למיעל בהו לבית הכסא אי לא. [לגניזה] לא קא מיבעי לן דלא גרעי הקמיעין מן הכלים שאם היה שם כתוב עליהן תנינן הרי זה יגור ויגנז [כי] קא מיבעיא לן למיעל בהו לבהכ"ס.

גמרא

בשיר ובטבעת ויצא בו ברשות הרבים משום מראית העין והתניא איזהו קמיע מומחה כל שריפא ג' בני אדם כאחד לא קשיא הא למחויי גברא הא למחויי קמיעא[א] אמר רב פפא פשיטא לי תלת קמיעא לתלת גברי תלתא תלתא זימני איתמחי גברא א) ואתמחי קמיעא תלתא קמיעי לתלתא גברי חד חד זימנא גברא איתמחי קמיעא לא איתמחי חד קמיעא לתלתא גברי קמיעא איתמחי גברא לא איתמחי בעי רב פפא תלתא קמיעי לחד גברא מאי קמיעא ודאי לא איתמחי גברא איתמחי או לא איתמחי מי אמרינן הא אסי ליה או דילמא מזלא דהאי גברא הוא דקא מקבל כתבא תיקו: איבעיא להו קמיעין יש בהן משום קדושה או דילמא אין בהן משום קדושה למאי הילכתא אילימא לאצולינהו מפני הדליקה ת"ש הברכות והקמיעין אע"פ שיש בהן אותיות[ב] ומענינות הרבה שבתורה אין מצילין אותן מפני הדליקה ונשרפים במקומן אלא לענין גניזה ת"ש היה כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה יגוד[ג] ויגנזנו אלא ליכנס בהן בבית הכסא מאי יש בהן קדושה ואסיר או דילמא אין בהן קדושה ושרי ת"ש[ד] ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה הא מן המומחה נפיק ואי אמרת קמיעין יש בהן משום קדושה זמנין דמיצטריך לבית הכסא ואתי לאיתויינהו ד' אמות ברה"ר הכא במאי עסקינן בקמיע של עיקרין והתניא אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אלא הכא במאי עסקינן בחולה שיש בו סכנה והתניא אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה אלא כיון דמסי אף על גב דנקיט ליה בידיה נמי שפיר דמי

והתניא

רש"י

בשיר. אצעדה: מפני מראית העין. דלא מיחזי כמאן דבעי ליה לרפואה אלא לתכשיט ולאו תכשיט הוא אלא מחמת דאגת חולי: והתניא כל שריפא ג' בני אדם. ולעיל קתני כל שריפא ושנה ושילש ואפילו אדם אחד: הא לאמחויי גברא כו'. הא דקתני ג' בני אדם משום דסתם ג' בני אדם שלשה מיני חלאים ואיירי בג' מיני קמיעין שאין דומין זה לזה ולאמחויי גברא שנעשה מומחה בכל קמיעים שיעשה לעולם כדאמרינן בב"ק (דף לז.) נגח שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל אבל הקמיע אינו מומחה אם יכתוב רופא אחר אחד מהן: והא. דקתני כל שריפא ושנה ושילש איירי בחולי אחד וכתבו זה הלחש וריפא ג' פעמים או לאדם אחד או לשלשה ולאיתמחויי קמיעא איירי דנעשה הקמיע לבדו מומחה על יד אדם זה או אם כתבוש שלשה רופאים נעשה קמיע של לחש זה מומחה מיד כל אדם: תלתא קמיעי. ג' מיני לחש: תלתא תלתא זימני. כל לחש ריפא שלשה פעמים ואפילו אדם אחד: אתמחי גברא. בכל קמיעות לעולם שהרי הומחה בשלשה מיני קמיעים: ואתמחי קמיעא. שלשה קמיעין הללו נעשים מומחים מיד כל אדם שהרי ריפא כל אחד ג"פ ואין לומר מזל הרופא גורם דאין הדבר תלוי במזל הרופא אלא בחכמתו ואין לומר נמי (א) החולה גרם שמתרפא על ידי קמיעין שהרי בשלשה אנשים הוחזק: קמיעא לא אתמחי. לבא מיד רופא אחר: חד קמיע לתלתא גברי. לחולי אחד: קמיעא איתמחי. מיד כל אדם: גברא לא איתמחי. לקמיע אחר שאינו של לחש [זה] ושל חולי זה: תלתא קמיעי. של שלש מיני חולי: קמיעא ודאי לא איתמחי. מיד אדם אחר שהרי לא ריפא אלא פעם אחת: מזליה דהאי גברא. מלאכו של חולי[ה] זה דמקבל קמיעא וא"ת ממתני'[ו] דלעיל שמעינן לה דקתני כל שריפא ושנה ושילש דמשמע לאדם אחד ואוקימנא דאיתמחי קמיעא ולא אמרינן מזליה הוא לא דמי התם חד קמיעא הוא וליכא למיתלייה במזלא דגברא אלא בקמיע הני ודאי בגברא תלוי או ברופא או במתרפא הלכך מיבעיא לן במאי ניתליה: לאצולינהו. בשבת °לחצר המעורבת[ז] כשאר כתבי הקדש: הברכות. שתקנו חכמים כגון תשעה של ר"ה שיש בהן מלכיות וזכרונות ושופרות: מעינות. מפרשיות הרבה שכותבין בהן את מקראות של רפואה: היה כתוב שם[ח] יגוד. יקוץ מקום השם ויגנזנו[ט]: סתם בית הכסא שלהן בשדות: שיש בו סכנה. אי שקיל ליה מיניה דשרי למיעל בהן לבית הכסא משום פקוח נפש: אף על גב דנקיט ליה בידיה. תכשיטו הוא הלכך אי נמי מייתי ליה ד' אמות בידים לא מחייב:

שלא

תוספות

כל שריפא שלשה בני אדם כאחד. נראה לר"י דגרסינן כאחד והכי פירושו[י] מדקתני כאחד אלמא משמע דבג' קמיעים איירי ולעיל קתני כל שריפא ושנה ושילש משמע קמיע אחד ומשני דההוא דלעיל לאמחויי קמיע והך לאמחויי גברא וה"ה אפילו לא נתרפאו יחד אלא הא דנקט כאחד לאשמעינן דבג' קמיעין איירי ולאמחויי גברא:

תלתא קמיעין לג' גברי תלת תלת זימני. פירוש שכתב לחש אחד בג' איגרות וכל אחת הועילה לג' אנשים או לאחד שלש פעמים קשה לרשב"א קמיע ג' היכי איתמחי הלא מיד כשנתרפא האדם שלישי בקמיע ג' [פעם א'] איתמחי גברא וכיון דאתמחי גברא ודאי שאותה האיגרת תועיל מכאן ואילך וי"ל כגון דשני קמיעין הללו ריפאו תלת זימני לתרי גברי וקמיע שלישי לחד מהנך תרי גברי תרי זימני והשתא מימחו כבר תרי קמיעי וגברא וקמיע שלישי אכתי לא איתמחי וחזר וריפא קמיע שלישי אדם שלישי דהשתא בא בבת אחת המחאת גברא והמחאת קמיע:

תלת תלת זימני. הוה מצי למימר חד תלת זימני ואידך חד זימנא אלא בעי למימר שיהיו שלשה קמיעין מומחין: **חד** קמיע לתלת גברי. נראה לר"י דה"ה לחד גברא תלת זימני דודאי לגבי המחאת גברא הוא דמבעיא ליה בסמוך אי אתמחי בחד גברא מתלת קמיעי אבל לענין המחאת קמיע דעדיף לא קא מיבעיא ליה דפשיטא דתלינן בהמחאת קמיע ולא אמרינן מזליה דהאי גברא הוא דמקבל כתבא והאי דנקט לתלתא גברי משום רבותא דאפילו הכי גברא לא אתמחי: **תלת** קמיעי לחד גברא מאי. תימה תיפשוט ליה מדתני[כ] לעיל איזהו קמיע מומחה כל שריפא שלשה בני אדם ומוקמינן לה לאמחויי גברא משמע דוקא תלת גברי אבל חד גברא לא מדלא קתני כל שריפא אדם א' בג' קמיעין[ל] ובקונטרס פי' בפי' א' מימחי גברא ומימחי קמיע שעשה אדם זה קמיע לשלשה אנשים דנעשה אדם זה מומחה שריפא שלשה אנשים והקמיע מומחה שריפא כתב זה ג' אנשים ולהאי פירושא נמי לא מימחי גברא אלא דוקא לאותו לחש וקשה לר"י לפירוש זה דהא אמרינן לקמן חד קמיע לתלתא גברי קמיע איתמחי ב) גברא לא איתמחי ויש ליישב לשון הקונטרס דה"ק שעשה אדם זה לחש זה בשלשה איגרות לג' אנשים דנעשה אדם זה מומחה שריפא לג' אנשים והלחש מומחה שריפא לחש זה ג' אנשים וגם זה אין נראה לר"י דאם בענין זה נמי קרוי חד קמיע לתלתא גברא הדרא קושיא לדוכתיה ואם הוא קרוי בענין זה תלתא קמיע לתלתא גברי חד חד זימנא הא אמרינן לקמן דגברא איתמחי ולא קמיע לכך נראה לר"י כדפירש וכן פירוש אחר שפי' בקונטרס מיושב מן הראשון: [מ]**הא** לאמחויי קמיע. פירש בקונטרס דנעשה הקמיע לבדו מומחה ע"י אדם זה תימה דהוא עצמו פירש בסמוך גבי תלת תלת זימני דכל לחש שריפא ג' פעמים נעשו ג' קמיעות הללו מומחים מיד כל אדם אע"פ שרוצה לומר הקונטרס שרופא אחד כתבם מדפירש ואין לומר שמזל הרופא גרם וכן נראה ודאי עיקר דלא ע"י אדם זה לבד נעשה הקמיע מומחה אלא אף מיד כל אדם דהא אמרינן בסמוך תלתא קמיע לתלתא גברי תלת תלת זימני איתמחי גברא ואיתמחי קמיע והאי תלתא קמיעי לתלתא גברי דקאמר איירי שרופא אחד עשאם דבענין אחר לא איתמחי גברא וא"כ האי דקאמר נמי תלת תלת זימני איירי נמי ברופא אחד כמו רישא וקאמר דאיתמחי קמיע והיינו ע"כ מיד כל אדם דאי מיד רופא זה הא בלאו הכי הוא מומחה בכל קמיעין שבעולם וממה שפירש נמי גבי תלת תלת זימני כל לחש ריפא ג' פעמים ואפילו אדם אחד חזר בו מזה דפירש איתמחי קמיע ואין לומר מזל החולה גרם שמתרפא ע"י קמיעתא שהרי בשלשה אנשים הוחזק משמע דלא אמרינן איתמחי קמיע אלא א"כ ריפא ג' אנשים:

[נ]**איתמחי** קמיע. פירש הקונטרס ואין לומר מזל הרופא גרם דאין הדבר תלוי במזל הרופא אלא בחכמתו משמע שרוצה ליתן טעם אמאי איתמחי קמיע במזל הרופא היה לנו לתלות שכבר הומחה שריפא ג' אנשים בג' מיני קמיעים ולא היה לנו לתלות בקמיע ולא ידע רשב"א מה טעם נותן על זה דהא לא איתמחו שאר קמיעין של שאר חולאים אע"ג דהרופא איתמחי בכל קמיעין שבעולם ה"נ אלו ג' קמיעים נמי[ס] לתלות ברופא אלא צריך לתרץ כמו שפירשתי[ע] ללשון ר"י בענין שיבא המחאת קמיע והמחאת גברא בבת אחת:

והתניא

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן דף קטו: וש"נ, ב) ערכין ו. [מס' סופרים פ"ה הי"ג], ג) בד"ה תלתא.

תוספות ישנים

א) ק"ק דאכתי לא מסכחת שיתמחי הקמיע הג'. את"ל דגברא אתמחי אפילו בג' קמיעין לחד גברא והיכי קאמר פשיטא לי דמשמע נמי דקאי אקמיע שלישית מדקאמר תלת זימני משמע דהומחו שלשתן. וי"ל אע"ג דכבר אתמחי גברא כי ריפא כל אחד ג"פ יש לנו לתלות גם בקמיע דעדיף כל מה שאנו יכולין[פ] למימחי קמיע ולא גברא כגון שכתב זה ריפא תלתא זימנא חד גברא ואתמחי גברא ולא קמיע כגון שריפא בג' אגרות לג' אנשים:

ב) גברא לא איתמחי. ולהאי פי' היינו דלא איתמחי אפילו ללחש זה כנ"ל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואיתמחי כו' נמי מזל החולה גרם:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לאצולינהו בשבת לחצר המעורבת. עי' לקמן דף קטו ע"א ברש"י ד"ה מצילין אותן וצ"ע:

ליקוטי רש"י

מזלא דהאי גברא. מלאך שלו ומליץ עליו [לעיל נג:]. הברכות. מטבע ברכות שטבעו חכמים כגון שמונה עשרה ושאר ברכות. ומעינות הרבה. מפרשיות שהיו כותבין בקמיעין פסוקים ללחש כגון כל המחלה וכגון לא תירא מפחד לילה. ונשרפים במקומן. אם נפלה דליקה בשבת [לקמן קטו:]. יגוד. יחתוך כמו (דניאל ד) גודו אילנא [בכורות מד.]. יחתוך מקום השם ויגנוז החתיכה וישתמש במותר [ערכין ו.]. ויגנזנו. שכל דבר קדש טעון גניזה [לקמן צ.]. אסור להניחן במקום הפקר [שם קטו.].

הגהות וציונים

א] צ"ל קמיעי (כת"י, וכ"ה ברש"י): ב] צ"ל אותיות **של שם** (כ"ה בריף וברא"ש ולקמן קטו ע"ב, וכ"ה בכת"י): ג] [גיר' הערוך יגור] (גליון): ד] נדצ"ל ת"ש **תנן** ולא בקמיע (מצור דבש): ה] צ"ל של **חולה** (רש"ש, וכ"ה בדפו"ר): ו] **ממתניתא**: ז] לחצר **שאינה** מעורבת כצ"ל וכ"ה ברש"י שבאלפס (גליון) ועיין רש"ש: ח] כאן הס"ד ומה"ד "יגוד" (כ"ה בדפו"ר): ט] וגי' הערוך "יגור" בריש פי' יגור אותו במגירה רש"ל (גליון): י] והכי **פריך** (דפו"ר): כ] **מדתניא** כצ"ל: ל] עד כאן פירשו כל הסוגיא לפי' הר"י, ומעתה חוזרים התוס' לתחילת הסוגיא לפי' רש"י, ולכן כתבו התוס' בסמוך, אמרינן "לקמן": מ] שייך לעיל קודם ד"ה תלתא (גליון) כבר כתב מהרש"ל דשני דיבורים אלו הם מתוס' הרשב"א (לפי שיטת רש"י), ועד עתה היה שיטת ר"י (ברכות שמים עיי"ש): נ] שייך לעיל לפני ד"ה חד קמיע: ס] נראה להוסיף נמי **יש** לתלות (באה"מ) או שצ"ל **היה לנו** לתלות (ב"ש): ע] יש להוסיף **ומוש"ע** יו"ד סי' רע"ו סעיף יג: פ] נדצ"ל יכולין לתלות בקמיע **ואתמחי קמיע ולא גברא** היינו כגון וכו' (ב"ש).

הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה